

**NORDISKA MUSEETS OCH
SKANSENS ÅRSBOK 1957**

FATABUREN

NORDISKA MUSEETS OCH
SKANSENS ÅRSBOK

1957

Redaktion:

GÖSTA BERG · BENGT BENGTTSSON

Redaktör: Bengt Bengtsson

*Omslagsbilden återger trädgården på Julita
med Stora huset i bakgrunden*

*Tryckt hos Tryckeri Aktiebolaget Thule, Stockholm 1957
Djuptrycksplanscher från Nordisk Rotogravyr*

L. J. VON RÖÖK

EN MUSEIMAN UNDER ROMANTIKEN

av Sten Lundwall

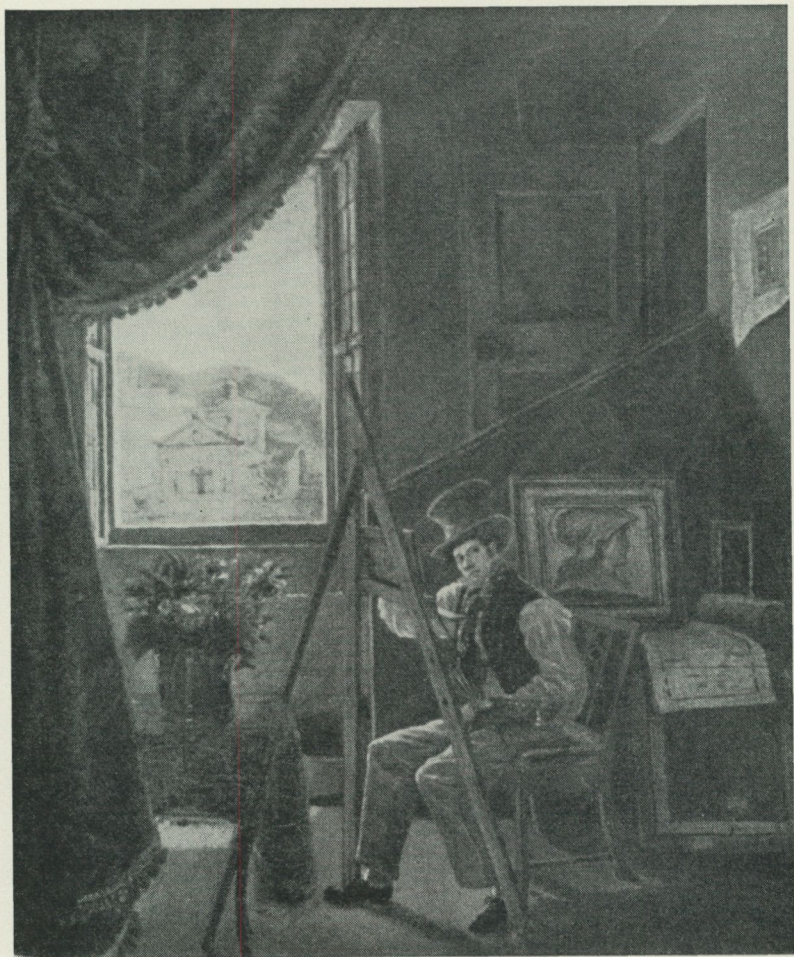
Bland personerna i Fritz von Dardels minnen från stockholmslivet möter man också hovintendenten L. J. von Röök, som Dardel hade träffat en vinter i början av 1840-talet hos den blinde excellensen Gustaf Trolle-Bonde och skildrar som "en egendomlig hvithårig gubbe i kalott med kvinnligt väsen och röst men med fin och spirituell konversation". På Trolle-Bondes Sävstaholm var Röök en ofta sedd gäst om somrarna, och från dessa besök finns det ett porträtt av honom som liknar det Dardelska: "von Röök, som i det allmänna var ökad för sin finfina fruntimmerslika röst och, som många, dock med orätt, tyckte, sjäpiga väsen, var långt ifrån ointressant; tvärtom var det ett riktigt nöje att höra honom ibland om kvällarna i en mindre krets omtala sina resor och övriga minnen från utlandet, och han berättade bra och sanningsenligt." Den bekante stockholmsforskaren Carl Forsstrand mindes Röök från sin barndom i början av 1860-talet, när den gamle hovmannen gästade hans farfar i Indebetouska huset vid Slottsbacken.

"Han intog emellanåt söndagsmiddagarna hos farfar, och hans bild står tydligt för minnet, trots det sedan dess förflutna halvsekel: en liten herre med gulblek hy, stora lifliga ögon och med sin nätta kroppshyddas iförd blå eller brun frack med förgyllda knappar, höga löskragar, s. k. fadermördare, och bred vit halsduk, knuten i en elegant rosett, o. s. v. Hans tal var gällt och pipigt, men han hade säkerligen mycket roliga saker att berätta, ty han var alltid hufvudpersonen i sällskapet. Utan tvifvel finnas ännu många gamla Stockholmare, som erinra sig den prydliga lille gubben från hans promenader i Carl XIII:s torg. Där visade han sig ännu vid midten af 1860-talet, och många historier cirkulera än i dag om hans originella sätt, hans hvassa repliker och hans anekdoter, hvilka emellanåt voro af det saftiga gustavianska slag, att de ej lämpa sig för återgifvande i tryck."

Röök's vassa tunga är även annorstädes omvittnad. Enligt arkitekten Axel Nyström betraktades han under en längre tid som hovets âme damnée och hade sitt ord i alla konstsaker. Han hade "af naturen fått en giftig tunga som han à la mode de l'ancienne cour använde mot alla, vänner och fiender, när de vände ryggen till", omtalar Nyström.

Lars Jacob von Röök föddes i Stralsund den 14 oktober 1778. Hans far, översten Carl Fredrik von Röök, var chef för fortifikationsbrigaden där och lät 1782 inskriva sonen som kadett vid fortifikationen, där han enligt tidens sed erhöll konduktörsfullmakt 1784. År 1795 antogs han till kammarpage hos Gustav IV Adolf och avlade samma år officersexamen. Följande år tillhörde han kungens uppvaktning på resan till Petersburg och skickades hösten 1797 till Tyskland med uppdrag att vid preussiska gränsen mottaga prinsessan Fredrika av Baden. Ett år senare reste han i hemlig beskickning till Berlin. År 1801 företog han sin första resa till Paris. Som volontär gick han år 1807 med fregatten Camilla till Lissabon. Efter att ha besett Portugals fästningar och förnämsta märkvärdigheter fortsatte han landsvägen genom Spaniens norra provinser och Bayonne mot Italien; via Toscana nådde han Rom 1808. Här tillbringade han ett år med att studera arkitektur, ritning, antikviteter och konststycken, "som återkalla minnet af så munga ryktbara händelser uti den gamla och nyare historien". År 1809 besökte han konungariket Neapel, de övriga italienska staterna och konungariket Italien; 1810 reste han över Simplon till Schweiz, besåg det forna Savoyen och trakten kring Mont Blanc, varifrån han fortsatte till Paris. Efter att på hemvägen ha besökt Westfalen och Danmark återkom Röök till Sverige 1811, befordrades till tjänstgörande hovjunkare och följande år till löjtnant vid fortifikationsbrigaden. Men redan 1813 begav han sig återigen ut på en mångårig utlandsresa:

"År 1813 blef attaché vid svenska missionen vid det spanska hofvet och utreste samma höst med herr grefve De la Gardie till England och London hvarest vi uppehöll oss till det följande året 1814 i juni då resan fortsattes öfver Paris till Madrid, dit vi kommo i augusti — där förblef jag till 1815 i sep: då herr grefven blef rappellerad och jag reste öfver Barcelona till Genua och vidare till Florence hvarest herr envoyé Lagerswärd hade begärt mig till

Konstnären i sin ateljé. Oljemålning av L. J. von Röök. Norrköpings museum.

sin attaché, men förblef hos honom endast till 1816 om våren då jag gjorde en resa ner till Neapel och därifrån till Österrike — — —."

I Rom hade han nämligen gjort bekantskap med medlemmarna av en rik österrikisk bankirfamilj och reste med dem till Wien, där han tillbragte två år. Vid Karl XIII:s död 1818 for han hem

och återkom i tjänstgöring vid Ingenjörcorpsen i egenskap av adjutant hos generalen till år 1820.

Utan ekonomiska tillgångar fick Röök strida mot stor fattigdom. Han protegerades av excellensen Gustaf af Wetterstedt, i vars hus han under flera år var hemmastadd och åtnjöt av honom mycken godhet, "äfvensom han af den tidens förnäma erhöll understöd under hvarjehanda grannliga benämningar". År 1820 bekom han Kungl. Maj:ts nådiga avsked med 400 Rs pension av Barthelemiska medlen såsom stipendium till en resa i Italien, där han nu stannade till 1824 och även besökte Sicilien, vilket besök resulterade i en tryckt resebeskrivning med titeln "Anteckningar vid en resa på Sicilien". Redan 1826 återsändes han av kronprins Oscar till Italien där han erhållit en befattning vid förvaltningen av kronprinsessans egendomar i Bologna. Han stannade i Italien till 1830, sysselsatt med studier i arkitektur, perspektiv och målning. På hösten 1830 beordrades han resa tillbaka till Sverige för att mottaga kamreraretjänsten vid Kongl. museum och inrätta detta i överensstämmelse med de utländska. Röök meddelar härom i sin levnadsteckning: "Konungen samt kronprinsen bidrog härtil i synnerhet derigenom icke blott med bidrag men äfven att de lemnade till Museum alla de af kronans taflor, som prydde deras enskilda rum, privata personer bidrogo äfven att föröka samlingarne, hvaribland i synnerhet herr envoyén Palin, som förärade sin dyrbara egyptiska samling af basreliefer, — — — ett aftryck af den namnkunniga gruppen Niobe och dess yngsta dotter blef på ministeriell väg hitförd af konungen, vid samma tid hitkom aftrycket af den namnkunniga Merkurius af Johan di Bologna, hvilken af kamereraren förärades Museum, — — — för att tillfredsställa konstluskare anställdes flera ekläreringar i Stengalleriet — — —."

Förvärvet av Niobegipsen kan följas i en korrespondens mellan Röök och Sveriges chargé d'affaires i Florens, Vilh. Bergman, som Röök intresserat för saken under en ny resa till Italien 1834. Den 30 april 1835 meddelade Bergman i anledning av det uppdrag Röök under sin vistelse i Florens lämnat honom, "att söka för-

Orangeriet i Finspång. Lavering av L. J. von Röök. Privat ägo.

skaffa ett gipsaftryck af Niobes staty för Kongl. Museum i Stockholm”, att detta ej mötte någon svårighet. I sitt svar uttalade Röök förhoppningen att chargé d'affairen skulle rekompenseras för att ha gjort de svenska konsterna en så utmärkt välgärning — ”sedan konung Carl XI:s tid är alldrig hitkommit några aftryck af antika statuer, och desse äro Laocon, Apollo, och tvänne andra mindre celebra”. Greve Wetterstedt hade tidigare önskat erhålla en avgjutning av Giambolognas Mercurius — ”nu var han obestämd”, omtalade Röök, ”men emedlertid ifall denna figur lyckligtvis vore afsänd tillika med Niobé garanterar jag för att kostnaden blifver ersatt, emedan här äro flere amateurer som hafva både lust och penningar. Alt hvad jag nu önskar, är att Niobé och denne Mercurius vore redan på hitresan och så tårna när de inpackades att ingen olycka sker”. Emellertid dröjde det mer än ett år innan gipserna kommo till Sverige; först den 9 december 1836 kunde Röök underrätta Bergman om statyernas oskadade

uppställning. Niobe hade då tvenne aftnar varit eklärerad och besedd av kungliga familjen och allmänheten, "och vunnit allas bifall, även journalerne hafva sysselsatt sig med att berömma denna groupe". Även Mercurius hade lyckligt kommit fram och prydde nu excellensen Wetterstedts salong, där den fördubblade sig mellan tvenne speglar.

Under de första åren som kamrerare vid museum hade ännu Röök ägt en mäktig beskyddare i greve Gustaf af Wetterstedt, statsminister för utrikes ärendena, vilken som nämnts protegerat honom från 1810-talets slut och som på Finspång efter Rööks ritningar låtit uppföra ett orangeri och en paviljong. "Vid samma tid hade han tillfälle få bygga ett stort orangeri med joniska pelare och portiker på Finspong, samt på samma ställe en paviljong på ett ställe i ändan af parken kalladt Bastudden eller Lugnet", skriver Röök i sin självbiografi. Den 19 september 1820 firades grevinnan Aurora af Wetterstedts födelsedag med stort spektakel, "hvertill H. E. [excellensen af Wetterstedt] lät måla en stads-decoration, en pièce till, samt en epilog för dagen, hvari Bastuds-pavillonen figurerade i transparent", rapporterade en iakttagare på platsen till Röök. I januari 1821 omtalade excellensen själv, att huset på Badstuguudden hade murats upp efter ritningen och att det till nästa midsommar skulle bli alldeles inrett och färdigt. "Det blir efter all anledning mycket vackert och hoppas jag att den som därtill gifvit ritningen, snart inom detta hus ville mottaga vår munteliga tacksägelse därför." — Ännu ett monument för parken i Finspång, en minnesvård, omnämnes av Röök 1820. Han säger sig översända till greve Wetterstedt ett projekt "till det monument Fru G: ämnade upresa åt S. k: och D: minnen, och placera imellan tvänne träd på den lilla holmen i parken vid Finspång. Den föreställer en grekisk grafvård hvaraf modellen ännu existerar oskadad uti Athene — — —". — År 1834 avled grevinnan af Wetterstedt; i ett brev till excellensen, skrivet i Florens, betygade Röök sitt deltagande i ordalag, som ej äro enbart konventionella:

"Eders Excellence täcktes förlåta att jag följer min första känsla vid tidningen om den stora förlust Eders Excellence erfarit, och med saknadens tårar

"Lugnet" i Finspång. Akvarell av L. J. von Röök. Privat ägo.

beder Eders Excellence vara försäkrad om mitt deltagande, som så långt ifrån Fäderneslandet skulle uti samma Höga Person hafva den olyckan förlora Den som uti 20 år, tillika med Eders Excellence, varit mine välgörare och hvars ängla godhet var den enda på jorden. — Under hela min resa hade min tillfredsställelse varit att upfylla små commissioner, jag sysselsatte mig därmed i går; nu upfylles alt af sorg, och jag befinner mig tillika så onyttig; att jag vid detta sorgliga tillfälle anholder hos Eders Excellence att så fort som möjligt få resa tillbaka."

I dagboken antecknade han: "min Gud, hvilket oskslag för mig — — —, jag hade på hela resan presentiment af döden, den jag beständigt trott skulle drabba mig — men det var vist ett förebåd till denna sorgande tidning".

Tre år senare lämnade även greven det jordiska, och Finspång blev för Röök inte mer vad det varit: "Jag passerade natten på Finspång och blef oändeligen väl emottagen af herr grefve Nills

(Gyldenstolpe), som hade den godheten visa mig alla nyttiga, men ej vackra byggnader han låtit uppföra vid bruket, trädgården har blifvit mycket vackrare under desse sednare åren; men jag måste bekänna att med saknaden af mine välgörare hade förtjusningen försvunnit." Efter makarna Wetterstedts död fördelade Röök sitt kavaljersliv mellan Trolle-Bondes Sävstaholm och överste Ankar-svärd's "trefliga och lugna Bysta". I gengäld ville ödet att senare delen av Rööks tjänstgöring vid museum förbittrades genom de kontroverser han hade med sin chef, överintendenten M. G. Ankarsvärd, överstens broder. År 1850 erhöll han avsked från kamrerarebefattningen med pension, varav han, enligt Nyström, i alla tider van vid sin fattigdom, uteslutande existerade honorabelt, men behöll intendentskapet över Oscar I:s enskilda konstsamlingar, som han erhöillit 1837.

På sin höga ålderdom fick Röök vidkännas perioder av dålig hälsa och blev slutligen nästan blind. Men smaken för sällskapslivets förströelser var länge oförändrad. Anders Fryxell uttrycker i ett brev sin tacksamhet "för de många glada stunder, jag haft i Herr Hofintendentens sällskap, än hos Baron von Beskow, än på Kongl. Museum, än vid vårt slutna, trefliga middagsbord på lilla sällskapet". Röök hade alltid älskat teatern och teaterns folk och själv varit en uppskattad arrangör av tablå-vivanger, men han hade också en stark känsla för stockholmsnaturens behag, som han insöp på promenader utåt Haga eller Djurgården, glädjande sig åt det nya Hasselbacken, "ehuru där ej finnes ännu ett grönt strå; men glasser och punch drickas under verandor och vid en vacker musique". Han vallfärdade årligen till den Wetterstedtska graven och återvände i melankoliska funderingar: "alt dör bort — Solna kyrkogård påminner om de märkvärdigaste — där ligger Berzelius och många som jag känt", skriver han i dagboken 1853 och tillfogar att han inte mera orkar göra långa promenader. Han hade dock nästan halvtannat årtionde kvar att leva, och ännu 1865, vid 87 års ålder, säges han ha varit "ganska väl konserverad".

L. J. von Röök avled den 6 februari 1867. I sitt testamente hade han förordnat "att ingen begrafning göres på annat vis än

Interiör av "Lugnet". Akvarellerad lavering av L. J. von Röök. Privat ägo.

att liket straxt föres till nya kyrkogården, der en graf gräfves i närheten af mina välgörare Grefven och Grefvinnan Wetterstedts graf samt att en prest ifrån Solna anmodas kasta mullen öfver mig, kistan skall vara simpel och omålad, liket insvept uti min gamla öfverrock”.

”Låt mig veta min goda snälla vän”, skriver Gustaf Löwenhielm i en biljett till Röök, ”om Du vill och kan låta min dotter och hennes gouvernante bese museum i dag f. m. — Vi skulle då komma efter Gudstiensten circa kl. 12”. Förvisso voro sådana besök mera i Rööks smak än tillströmningen av en talrik allmänhet. När Fogelbergs nordiska gudabilder den 2 augusti 1845 besågos av konungen och drottningen vid lampsken hände den ledsamheten ”att desse mästestycken ej allenast besöktes af odlade personer, men af alt pack, som lämnade smuts äfter sig, och medtogo hvad de funno för godt att stoppa i fickorne”. Flera andra liknande besök förekommo, och Röök har tillstått att det fanns ögonblick

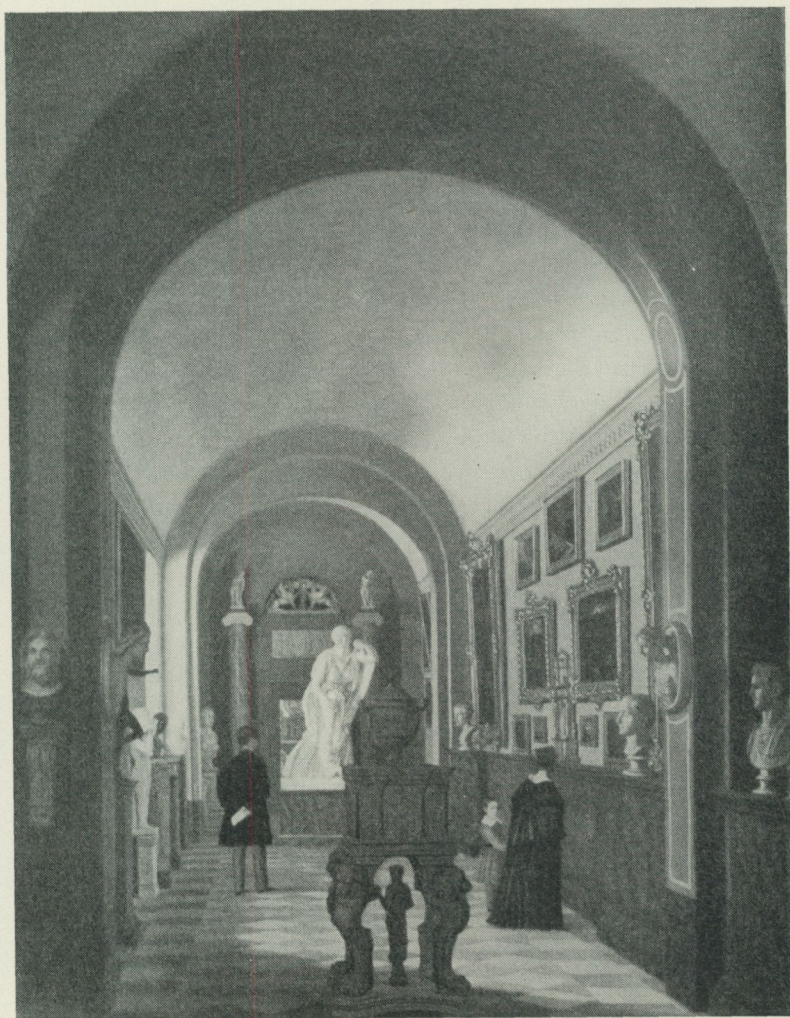
då han kände sig illamående härav. — Samtidigt plågades han av det dåliga förhållandet till sin chef, den år 1844 till överintendent utnämnde överstelöjtnanten M. G. Ankarsvärd. Vid ett besök av ständerna den 30 november 1844, då Röök inviterat "den diplomatiska corpsen och andra af mine bekante, troendes intet ondt vara härmed", och tillställt en eklärering, "som det tycktes till allas nöje", visade överintendenten tydligt sitt missnöje. Han var enligt Röök ej allenast ohöflig, "men ville göra mig löjlig därför att en murgröna råkat för mycket växa öfver en liten staty af lera af Sergell". Vid ett annat tillfälle förbjöd överintendenten ornering av Mercurii staty med murgröna, "sägandes den hör ej hit". Men större konflikter än av murgrönorna skapades av de ekläringar, som Ankarsvärd den 6 juli 1847 förbjudit med orden, att "eclairering af Museum med inbjudning dit af större sällskaper på andra tider, än då Museum är för allmänheten öppet, icke finge af Kamreraren tillställas utan dertill af mig erhållet tillstånd". Röök rättade sig en tid härefter, "som efter alla denne herrns kapriser". Men ett halvår senare kunde man i Post- och inrikes tidningar läsa en insändare under rubriken "En fest uti Kongl. Museum" och av följande lydelse:

"Hof-Intendenten von Röök hade i Onsdags inbjudit ett antal konstens vänner att bese härvarande Kongl. Museum. Tafvel-galleriet var rikt eklärerat, hvarvid ljusmassorna på ett sinnrikt sätt blifvit anordnade efter taflornas dagrar, hvaremot Stenmuseum upplystes af en mängd vaxljus sammansatt fackla, hvarigenom åskådaren erhöill tillfälle att på det noggrannaste göra sig bekant med de herrliga bildernas konturer. Bland gästerna voro medlemmar af Corps Diplomatique, jemte samtliga artisterna vid den härstädes gästande Fransyska theatertruppen. Sedan de sköna och dyrbara konstverken blifvit beskådade af främlingarna med ett lif och ett intresse, som man annars vanligen finner hos dem, hvilka mera specielt egnat sig åt konsten, samlades man uti tafvelgalleriet, hvarest en chör af amatörer sjöng följande till M:me Stephen egnade vackra verser, författade av Kansli Rådet Nils af Wetterstedt och till hvilka hr Isidor Dannström komponerat en med allmänt bifall helsad melodi:

Vous qui développez d'un beau talent les charmes

— — —

Tillställningen, en bland de mest animerade, var synnerligen egnad att gifva främlingarna ett hedrande begrepp om Svensk gästfrihet."

*Interiör från Kongl. Museum. Oljemålning 1844 av J. G. Köhler.
Norrköpings museum. — Niobegipsen i bakgrunden.*

Röök har i sin dagbok utförligt uppehållit sig vid denna soaré men säger sig ej ha gjort någon eklärering; ”sedan alla voro komna proponerade jag sällskapet att gå ner i Stenmuseum, der jag med en fackla visade dem sjelf alla de raresta statyer, hvar efter sällskapet geck upp igen i tafvelmuseum där de omtalte versarne avsjöngos — och der jag tillika hade tillställt en liten tableau vivant, som gjorde en förträfflig effekt: den bestod af en engel, m:lle Mosander, som med en zittra satt vid madonnans fötter; och tvänne nunnor, fröknarne Pontin som på knä med facklor i hand visade den heliga familjen — emedlertid alternerades med musik, tills den lilla supén inbars och alla voro glada och så animerade att jag ej kunde och det tillika intet passade sig, att göra någon invändning mot det att några af ungdommen valsade omkring stenbordet.”

Resultatet av denna soaré blev att Röök uppkallades till överintendenten och fick en skrapa. Det hjälpte inte att han anhöll om kungens beskydd mot sin förman och av riksmarskalken erhöll löfte att han liksom förut kunde giva vilka fester han ville, endast han på förhand underrättade sin chef härom. I orderjournalen kvarstod förbudet, som överintendenten ej strukit.

Såväl bruket att beskåda Stensalens konstverk i fackelsken som förekomsten av trädgårdsbyggnader i Finspångs park kunde bygga på inom landet befintliga traditioner men framför allt voro de liksom Niobegipsen återspeglingar av relikerne i Rööks minnesskatt från de mångfaldiga resorna.

Han hade sett hur fackelskenet livade Canovas skulpturer i Rom 1808:

”jag var med Fruarne B. M. C. uti Canovas atelier, de hade begärt att vid fackelsken bese hans storverk; han hölt sjelf uti liuset och förde det på alla partier af sina sköna statuer . . . skuggorne och dagarne ifrån det förda liuset ger lif och rörelser åt marmorn och gipsen.”

I större skala hade han upplevt besläktade effekter i den romerska nattens månsken:

”vi gingo öfver Capitolium, bronzen glänste, dess former voro sköna. Det är ett nöje att nämna Marcus Aurelius, och nedanföre springer vattnet evigt

*Hofintendenten Röök
i Kongl. Museum.
Akvarell av Fritz von
Dardel. National-
museum.*

ur munnarne på lejonen. Castor och Pollux där uppe äro vackrast om natten, då man ser desse colossala figurer utan att märka dess fel. Det gamla göthiska venetianska palatset var äfven vackert, ty det är vid eld eller månsken som all sculpture och architecture isynnerhet är vacker.”

Om natten, i månens eller facklornas ljus, blevo konstverken skönare och mera levande än annars, men det djupaste uttrycket för upplevelsen av konstens närhet till naturen erbjöd kanske dock den engelska parken.

En januaridag 1814 såg Röök i en konsthandel i London en målning av Claude Lorrain. Med en gång försattes han till Italien:

”samma himmel, samma plaine med berg i fonden, samma träd, ett vattenfall, ett vagthorn, ruine af ett tempel, en qvarn, en vacker lugn sjö, och på

det andra landet en stad omgifven af vackra murar, det gaf ett intryck både sorgset och ljuft, då man saknar det förflutna, och ändå njuter det till den grad, att man tror hafva det åter, det var lika som en dröm, som man med ledsnad upvaknar ifrån."

När Röök samma år reste till Spanien antecknade han om sträckan mellan Bayonne och spanska gränsen, att den var "af de stora taflor som äro så rara uti naturen och hvars färjor hafva en skönhet det Claude eller Poussin aldrig havt".

För att beskriva Skaparens tavlor voro, menade Röök, inga färger nog lena och ingen pensel nog delikat. Claude Lorrain var en mycket stor landskapsmålare, men det fanns alltså en ännu större, nämligen Skaparen själv. Denna föreställning är ingalunda någon för Röök egendomlig utan bildar ett djupgående inslag i romantikens tankevärld, men Rööks naturkänsla är i mycket färgad av hans personliga stämningsliv. När himlen om aftonen tyckes snudda vid jorden, så föreställer sig inbillningen, säger han, en hoppets asyl, ett kärlekens fosterland bortom horisonten, och naturen tyckes tyst upprepa att människan är odödlig. En sådan stämning, sammansatt av saknad och hopp, kunde få ytterligare näring under dess bärares promenader i de engelska trädgårdarna.

Den engelska parkens skapare karakteriseras av ett förnyat intresse för 1600-talets stora landskapsmålare. Å andra sidan betraktades vedutamästarna snarare som medier för naturens väsen än som ursprungliga konstnärer. Goethes ord äro härför betecknande: "I Claude Lorrain är naturen för evigt förklarad." — Om trädgårdskonstens märkvärdigheter hade Röök tidigt informerats av sin ungdomsvän G. A. Ulfsax, som vistades i Tyskland och i sina brev upphöll sig härvid. År 1804 hade denne från Schwetzingen omnämnt en anläggning omöjlig att beskriva,

"ty så rechercherat har jag aldrig förr sedt — vattenkonster, slott, statuer i marmor af de berömdaste mästare, tempel upresta för Gudomligheter och Konsterne (til ex. et för Botanique, där Lineus äfven är i basrelief), Jupiters tempel med flere har öfvertygat mig att man kan göra med pengar utan tillhjälp af naturen nästan orimligheter. Romerska vattenledningar från flere miles afstånd förser det med sjöar, canaler och vattenkonster — det är med et ord det aldra vackraste jag sedt, och så är det den vackraste trädgård för det närvarande i Tyskland."

Själv såg Röök i England 1814 hertigen av Devonshires slott vid Cheswick, "ett ibland de vackraste i England beläget uti en park af höga tallar, cypresser och Libans trän som bibeholla sin grönska om vintern". Uti den djupa tystnad som här rådde gick han tankspridd "med regreer och önsknningar" troende sig förflyttad till Italien. I en dälld av parken låg ett tempel, omgivet av cypresser, en å slingrade sig där förbi och på andra stranden var ett litet monument.

Bakom dessa anläggningar, liksom bortom lusthuset och orange-riet i Finspång, låg den klassiska arkitekturen i sin egen miljö. Under sin resa på Sicilien 1823 lät Röök ofta blicken lämna monumenten och glida ut i landskapet, och han fann att i naturen hade konsten sitt sanna hem. Den hade det tydligen inte i museerna. Om Parthenonskulpturerna i London skrev han att han fann dessa stympade stoder vida sämre här, än om de fått förbli på den plats, "där de alltid höjde sig öfver tourbanerne och ännu hade i behåll sin himmel, sin luft och solstrålarne som förskönade dem". Han hade i Louvre beundrat "det himmelska sköna fruntimret", som han sade sig dock hellre ha sett vid stranden av Porto d'Antium, omgiven av en skog av myrten, lagrar och cypresser, i stället för "i detta mörka rum där hon tycks skämmas för de monga närvarande". Man tänker vid dessa ord på Julius Langes karakteristik av Thorvaldsen: "bag mange af hans Figurer ligger der som et osynligt Landskab." Men Röök nöjde sig inte med det osynliga landskapet. Han planterade murgrönor i museet och lät dem växa kring skulpturerna, som en sinnebild av konstens samhörighet med naturen. För Röök voro museerna kyrkor och inte utställningsbyggnader. I Finspång förde han in templet i naturen, och i Stockholm naturen i templet. Wackenroders ord kunde ej ha träffat en mera förstående läsare än den gamle hovintendenten:

"Tavelgallerier betraktas som marknader, där man i förbifarten granskar nya varor, priser eller föraktar; och de borde vara tempel, där man i stilla och tigande ödmjukhet och i hjärtelyftande ensamhet skulle beundra de stora konstnärerna som de högsta bland de jordiska och värma sig med det långa, oavvända betraktandet av deras verk, i solglansen av de mest hänförande tankar och känslor."

Bekantskapen med romantikens konstsyn torde Röök framför allt ha fått förmedlad genom bröderna Riepenhausen, två tyska konstnärer, som hörde till hans närmaste umgänge i Rom. Klassiskt och romantiskt hade hos dem ingått ett tidstypiskt förbund, och fastän de företrädesvis arbetade i en romantisk anda förnekade de aldrig vare sig den antika konstens skönhet eller det italienska måleriets mästare under nyare tid. Röök omtalar dem såsom "de första för Dessin" och meddelar att "de hafva utgifvit Rafaels lefverne uti Dessinger — och alla de gamla mästaresh arbeten före Rafael", men tillsammans med dem mötte han också under gemensamma promenader naturen och konsten förenade i det väldiga romerska museirummet.

Källor: Framställningen bygger huvudsakligen på otryckt material i Riksarkivet, Kungl. Akademien för de fria konsterna, Kungl. biblioteket, Nationalmuseum och Nordiska museet. — Ett knapphändigt urval av L. J. von Rööks memoarer har publicerats av A. Ahnfelt i *Ur svenska hofvets och aristokratiens lif*, I.